

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 12.12.2005

Číslo: Ročník 15 (2005), Číslo 4

Sekce: Okénko do světa

Název článku: Knihovny Království nizozemského

Autor: Eva Svobodová

Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=645>

Knihovny Království nizozemského

Eva Svobodová

Nizozemské království se rozkládá v západní části Evropy u Severního moře v deltě řek Rijn, Maas a Schelde. Patří k němu i několik ostrovů. Polovina území této nízko položené země se nachází pod úrovní hladiny moře. Dějiny Nizozemska jsou tak plné zápasů jeho obyvatel s vodním živlem. Půda, kterou lidé obdělávali, byla opakovaně zaplavována jednak mořskou vodou hnanou silným západním větrem, jednak každoročně se rozvodňujícími řekami. Ochranné hráze se začaly stavět už ve 12. století př.n.l. Později dochází k odvodňování a vysoušení zavodněných ploch. Takto bylo získáno asi 20 % celkové rozlohy Nizozemska. Plochá zelená krajina s pasoucími se ovci a kravami je protkána odvodňovacími kanály. V přímořských městech, jako je Amsterdam nebo Den Haag, jsou kanály (grachty) využívány i pro městskou dopravu.

Jako první vznikly na území Nizozemska klášterní knihovny (cca od 8. století). V 16. století byly křesťanské a katedrálkní knihovny zkonfiskovány a přebudovány na veřejné knihovny, které později v Amsterdamu, Rotterdamu a Utrechtu sloužily i jako univerzitní. V 60. letech 20. století dochází k zakládání mnoha regionálních a veřejných knihoven, financovaných ze státního rozpočtu. Současná struktura knihoven se celkem neliší od systému knihoven v Česku. Působí zde vědecké a univerzitní, veřejné, školní, lékařské a muzejní knihovny v čele s Národní knihovnou (Koninklijke Bibliotheek, <http://www.kb.nl>). Veřejné knihovny jsou většinou ve vlastnictví neziskových organizací a jsou podporovány provinčními úřady. Místní úřady pak odpovídají za služby, které jsou v těchto knihovnách nabízeny. Poměrně velkou část rozpočtu knihoven (cca 15 %) tvoří poplatky uživatelů (registrace a poplatky za půjčování jednotlivých dokumentů). Prakticky veškeré služby pro dospělé čtenáře jsou zpoplatněny. Neplatí se pouze za prezenční výpůjčky knih a periodik. Čítárny novin jsou proto bohatě využívány zejména imigranty, kteří zde mají možnost číst noviny v rodném jazyce. Přestože se v holandských knihovnách šetří, jsou vybaveny moderní technikou a technologiemi. Téměř ve všech, které byly v rámci studijního pobytu ředitelů krajských knihoven v Holandsku 17.-22.9.2005 navštíveny, se pro půjčování a vracení dokumentů používaly samoobslužné automaty.

Vzhledem k výstavbě nové budovy SVK HK mne nejvíce zaujala nová Univerzitní knihovna v Utrechtu (Universiteitsbibliotheek Utrecht, <http://www.library.uu.nl>), která byla dokončena v roce 2004. Původně městská knihovna se stala univerzitní již v roce 1636. Moderní budova je postavena z betonu a skla. V interiéru jsou stěny z pohledového betonu s černou povrchovou úpravou a bílé podlahy. Dojem monumentální budovy chladného černobílého ladění narušuje červená barva informačních a výpůjčních pultů a pohovek v odpočinkové zóně. Knihovna je příkladem moderní architektury, kde se architektonické ztvárnění promítá z exteriéru do interiéru, umocňuje komfort poskytovaných služeb a ovlivňuje i jejich rozmístění. Knihovna je přístupna všem, uživatel

jsou však převážně studenti. Uchovává 4 mil. svazků.

Další z nově postavených knihoven je Knihovna Technické univerzity v Delftu (Bibliotheek TU Delft, <http://www.tudelft.nl>). Budova zvláštního, těžko definovatelného tvaru se šikmou zatravněnou střechou byla postavena v roce 1998. Čím výše stoupáme pětipodlažní budovou, tím klidnější, až tiché, zóny pro maximální koncentraci na studium nacházíme. Kvůli architektonické náročnosti a neobvyklosti se však projeví konstrukční problémy, které byly zřejmě odhaleny až po dostavbě. Z důvodu zatékání do nejvyššího patra byl tento prostor pro veřejnost uzavřen. Zde se nabízí úvaha, že architekti v touze po originalitě občas zapomínají na fyzikální zákonitosti a na to, že budovy knihoven nejsou pouhými uměleckými díly existujícími v ideálních podmínkách, ale že mají sloužit lidem jako užitná hodnota za každého počasí.

V rámci studijního pobytu jsme navštívili celkem 5 knihoven, které budou podrobně popsány v článku ředitelky Moravskoslezské vědecké knihovny v Ostravě Ing. Ley Prchalové v časopise Čtenář.

Použitá literatura:

Nizozemsko: průvodce do zahraničí. Praha : Olympia, 2000. 181 s.

VANĚK, Aleš. Nizozemské knihovnictví. Bulletin SKIP, 2004, roč. 13, zvláštní číslo, 23 s.

PRCHALOVÁ, Lea. Cestovní zpráva ze studijní cesty do holandských knihoven. Interní materiál.

© 2000-2004 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz
· knihovna@svkhk.cz · studovna@svkhk.cz · <http://www.svkhk.cz>